

Pussy Riot i Kristus Frelser Kirken i Moskva: en symbolladet protest mod Putin og patriark Kirill

v/ landsformand Karsten Fledelius

I august faldt dommen i første instans for "hooliganisme motiveret af religiøst had" til tre medlemmer af den kvindelige russiske rock- og eventgruppe Pussy Riot. Men i virkeligheden er det blot en enkelt fase i den kulturkamp, den lille gruppe (12 kvinder) har startet i Rusland og nu også udstrakt til Hviderusland. Det er i en netop udsendt video på nettet, hvor tre maskerede medlemmer af gruppen betegner Putin og Hvideruslands Lukasjenka som onde og brænder deres billeder. Samtidig er der dannet grupper af unge ortodokse "kulturkrigere", hvoraf en gruppe omkring 1.9. brød ind på Museet for erotisk Kunst i Moskva, afbrød en teaterforestilling om Pussy Riot og opførte sig truende. "Kulturkrigernes" aktioner bliver vel dækket af statskontrolleret russisk TV. Og ledere i den russisk-ortodokse kirke opfordrer til dannelse af frivillige "borgerværn" til at beskytte kirkerne mod overfald og hærværk. Bølgerne går højt både i udland og indland. Og det hele er startet for ét år siden med dannelsen af den lille eventgruppe.

Det er let at gribes af forargelse både over dommen og over pigernes handling. I Rusland er befolkningen virkelig delt mellem disse to yderpunkter. I udlandet har nogle af populærmusikkens største navne solidariseret sig med gruppen. Det gamle polske frihedssymbol Lech Walesa har skrevet til Putin om at sætte pigerne fri. Alt dette havde de russiske myndigheder kunnet have undgået ved at have dysset sagen ned i stedet for at slå ind på en konfrontationskurs. Og det var da

også først, efter at videoen med eventen i Kristus Frelser-katedralen i Moskva blev lagt ud på YouTube, at retsmaskineriet blev sat i gang.

I det sekulariserede Vesteuropa overses dog let nogle af signalerne i "Pussy Riots" tilsyneladende helt harmløse demonstration i februar mod præsidentvalgets forudsigelig og kirkens støtte til Putin. Hverken timing eller sted er tilfældig. Der er ikke tale om en hvilken som helst kirke, men Moskvas største og i dag mest symboladede kirke. En kirke, som oprindeligt blev bygget som minde om sejren over Napoleon i 1812, nøjagtig 200 år siden i år, og endelig indviet på kejser Alexander III's og kejserinde Dagmars kroningsdag i 1883. En kirke som blev den største ortodokse katedral, der nogen sinde er blevet bygget, og som Stalin lod sprænge væk i 1931 for at give plads til et palads for ministerierne, som dog aldrig blev til noget pga. usikre bundforhold – i stedet lod Nikita Khrustjov der bygge verdens største friluftsbad! 1990 fik den russisk-ortodokse kirke tilladelse til en genopførelse af katedralen, og i 1994 gik arbejdet i gang for private midler, efter at friluftbadet var revet ned – 1 million moskovitter har givet bidrag til kirkens totale rekonstruktion. Det var her, i indvielsesåret 2000, at man fejrede udråbelsen til helgener af den 1918 likviderede sidste tsarfamilie, det var her, Ruslands første præsident Boris Jeltsin lå til skue før sin begravelse i 2007. Det var her, man samme år fejrede forsoningen mellem Moskva-patriarkatet og den russisk-ortodokse eksilkirke med hovedsæde i USA, i øvrigt på præsident Putins personlige initiativ. Og der er her, Kirill I blev valgt til patriark i 2009 efter forgængeren Aleksej II's død. Derfor er det ikke så mærkeligt, at patriarken har reageret voldsomt mod den i virkeligheden så udspekulerede og veltimedede happening.

Kirkens modtræk har været at støtte udviklingen af en folkebevægelse mod Pussy Riot, der optræder med midler, som i sig selv kunne betegnes som "hooliganisme". Den har givetvis appel til visse traditionalistisk orienterede grupper i samfundet. På deres side repræsenterer Pussy Riot-gruppen en ny kategori af dissidenter, som på det moderne globaliserede mediasamfunds kriterier kæmper for demokratiske fremskridt og ret til kritik af såvel politiske som religiøse institutioner. De har sat en ny dagsorden – det bliver spændende at se, om Rusland ad den vej vil bevæge sig i retning af en mere mainstream europæisk demokratisk samfundsudvikling.

Sagen vil nu gå sin vej gennem retsinstanser og kan meget vel til sidste ende for den Europæiske domstol for menneskerettigheder. Selv om dommen over pigerne bliver mildnet eller ophævet undervejs, vil den have kastet et dårligt lys over den russisk-ortodokse kirke og sikkert også over præsident Putin selv. Episoden viser, i hvor høj grad den globaliserede offentlighed, der er skabt via internettet, er blevet et effektivt middel til sikre og styrke ytringsfriheden i lande med problemer med udviklingen af demokratiet. Under den forudsætning, naturligvis, at der er grupper, som er talentfulde nok til at sætte dagsordenen på en effektiv måde. Og forudsat at internettet er tilgængeligt for store dele af befolkningen – som det faktisk er tilfældet i Rusland, som i dag har overhalet andre lande i udbredelsen af internettet. Det er da også karakteristisk, hvor højt bølgerne for øjeblikket går i debatten på det russiske internet. Den lille kvindegroupe har virkelig kastet en brand ind i mange russeres sind.

11/9 2012